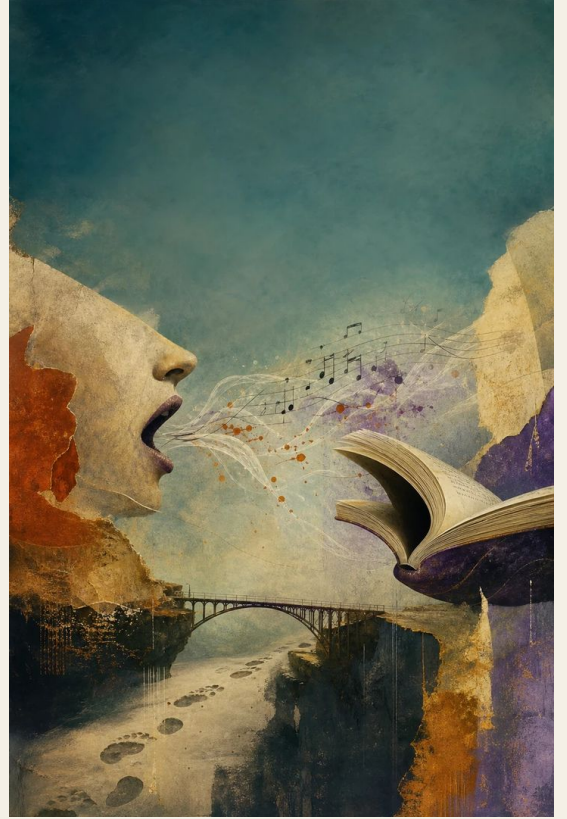

JACQUES DERRIDA

Gramatoloji

27 sayfalık görselleştirilmiş geniş özet

16 özgün bölüm gravürü · Gündelik örnekler

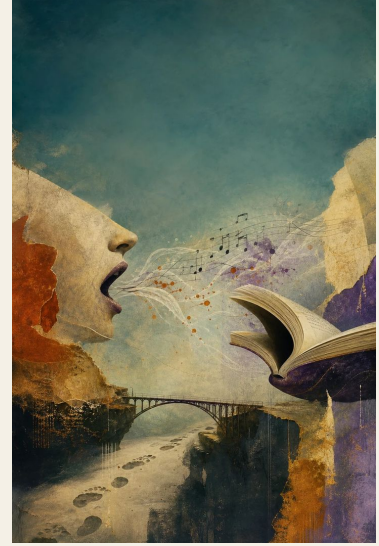
Ana fikirler · Eleştiriler · Akılda kalan sahneler

Özgün eserin yerini tutmayan açıklamalı okuma rehberi

OKUMAYA BAŞLAMADAN ÖNCE

Bu rehberin pusulası

Telefonda konuşurken sesimizi dolaysız ve canlı, mesajı ise sonradan gelen kopya sayarız. Fakat konuşulan söz de daha önce öğrenilmiş, başkasınca tekrarlanabilir işaretlerden oluşur; söylenirken bile kaybolur ve hatıradan iz bırakır. Derrida yazının özelliklerinin konuşmanın içinde baştan beri bulunduğunu gösterir.

Bu kitap nasıl okunmalı?

Batı düşüncesinin canlı sesi gerçeğe yakın, yazıyı ise ikinci ve tehlikeli kopya sayan alışkanlığını; Saussure, Lévi-Strauss ve Rousseau okumalarıyla tersyüz eden, iz ve 'ek' kavramlarını gündelik örneklerle anlatan rehber.

Rehber 1967 kitabının iki ana kısmını ve özgün bölüm sırasını izler: Harften Önce Yazı; dilbilim ve gramatoloji; olumlu bilim sorusu; ardından Doğa, Kültür, Yazı; Lévi-Strauss, Rousseau'nun tehlikeli eki, dillerin kökeni ve yazı kuramı. 'Yazı konuşmadan kronolojik olarak önce icat edildi' gibi yanlış bir iddiadan kaçınılır.

Bir toplantıda alınmayan söz uçar gider denir. Oysa sözün anlamı bile tekrar edilebilir kelimelere, hafızadaki izlere ve sıra farklarına dayanır. Tutanak sonradan eklenince eksikliği tamamlar, ama aynı zamanda 'canlı konuşma zaten tek başına yetmiyordu' gerçeğini açığa çıkarır. Ek, dışarıdan gelen fazlalık değil kökendeki eksikliği gösterir.

KULLANIM ÖNERİSİ

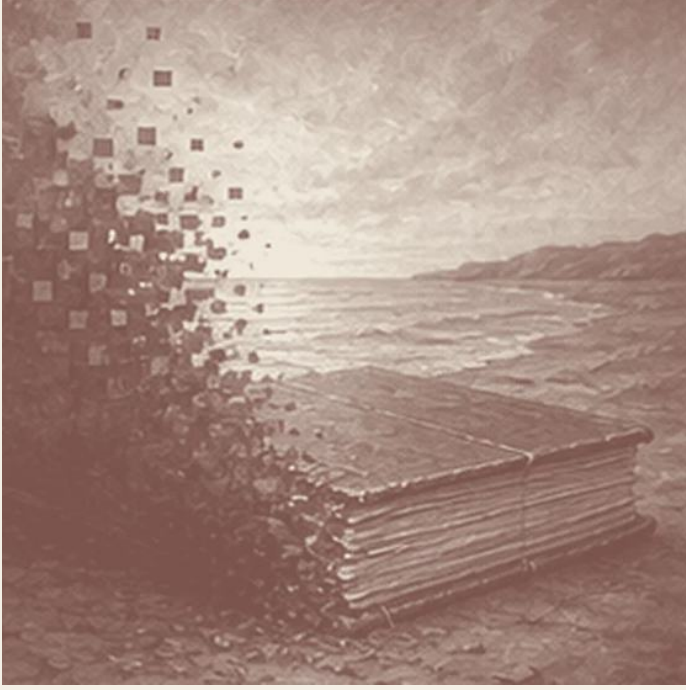
Bir oturuşta bitirmek zorunda değilsiniz; her gravür bir sonraki durak için hafıza kancasıdır.

YOL HARİTASI

21 durakta kitabın bütünü

01	Bu kitap nasıl okunmalı?	12	Tehlikeli ek
02	Kitabın sonu, yazının başlangıcı	13	Doğa kendini tamamlamak için eğitime ihtiyaç duyar
03	Logosmerkezcilik ve mevcudiyet	14	Merhamet ve öz-sevgi
04	Yazı harften daha geniştir	15	Dillerin kökeni ve ilk mecaz
05	Saussure yazıyı neden dışarıda tutar?	16	Ses, melodi ve aralık
06	Dışarısı içeridedir	17	Kökende ek vardır
07	İz ve différance	18	Kitabın kolay yanlış anlaşılacağı yer
08	Gramatoloji olumlu bilim olabilir mi?	19	Kitap hakkında süren tartışma
09	Lévi-Strauss ve masum söz toplumu	20	Bugüne taşınan üç soru
10	Özel adların savaşı	21	Bir cümlede kitabın özü
11	Yazı ve sömürü ilişkisi		

Kitabın sonu, yazının başlangıcı

Derrida kitap fikrinin tek köken, bütünlük ve son anlam arzusuna bağlı olduğunu; daha geniş yazı düşüncesinin bu kapanışı açtığını söyler. Bu çerçeve kurulduğunda kitabın zor görünen sorusu gündelik hayata yaklaşır.

Ansiklopedi her şeyi tek ciltte toplamak ister, bağlantılı arşiv ise her maddeyi başka iz ve güncellemeye açar. Olayı yaşayan kişi tüm yapıyı görmese de yapı onun seçeneklerini etkiler.

Kitap merkez ve sınır kurar, yazı işaretlerin bağlamlar arasında taşınıp bütünü aşmasını görünür kılar. Mekanizma görüldüğünde benzer görünen iki olayın neden farklı sonuç verdiği anlaşılır.

Basılı kitap gerçekten sona ermiş değildir; tartışılan fiziksel nesneden çok kapanmış anlam modelidir. Tek etkileyici olayın bütün toplumlar adına konuşmasına izin verilmemelidir.

Bir metnin son söz iddiasıyla başka metinlere bağımlı dipnot ve kavramlarını karşılaştırın. Kitabın kapanışı eleştirilirken okuma ve öğretme için gerekli geçici bütünlük tümünden reddedilmez. Kavramı önce kendi davranışımızda aramak onu kolay suçlama aracından kurtarır.

Logosmerkezcilik ve mevcudiyet

Batı metafiziği doğru anlamı konuşanın kendine hazır bilinci ve canlı sesine yakın, yazıyı ise uzak kopya sayma eğilimi taşır. Yazar tekil olayı daha geniş bir yapının belirtisi olarak okumamızı ister.

Kişi 'ben söylerken ne demek istediğimi biliyorum' der, fakat dinleyici ve hatta kendisi cümleyi başka anda farklı anlayabilir. Örneği hatırlamak, kuru kavramı ezberlemekten daha kalıcı bir yol sunar.

Ses kendine yakınlık hissi verir; felsefe bu hissi hakikat ve köken modeli haline getirir. Neden ile sonuç arasındaki ara adımlar kitabın asıl açıklama gücünü taşır.

Konuşma her durumda güvenilirmez, yazı her durumda özgür değildir; eleştiri hiyerarşinin mutlaklaştırılmasıdır. İnsan niyeti ile kurumsal sonuç her zaman aynı yönde ilerlemez.

Bir anlaşmazlıkta niyetimin kendisi yeter demeden kullanılan işaretin gerçekten ne yaptığını görün. Mevcudiyet arzusu konuşanın anlam üzerinde tam egemen olduğu hayalini güçlendirir. Ortalama sonuç kadar bedeli kimin ödediğini de görmek gerekir.

Yazı harften daha geniştir

Derrida'nın geniş yazı kavramı kâğıttaki harften önce fark, iz ve tekrar edilebilirliğin her anlam üretimindeki işleyişini anlatır. Bu cümle sonuçtan önce hangi şartların oluştuğunu araştırmaya çağırır.

Yol üzerindeki ayak izi sahibini yokken gösterir; konuşulan kelime de konuşan gittikten sonra başka bağlamda tekrar edilebilir. Sahne, kavramı tanımdan çıkarıp insan yüzü ve gerçek bedelle buluşturur.

İşaret mevcut olmayı taşır, farklarla tanınır ve kaynağından kopabildiği için iletişim kurar. Bu bağlantı niyet ile sonuç arasındaki mesafeyi görünür tutar.

Bu geniş kullanım her şeyi kelimesi kelimesine metin saymak veya maddi dünyayı inkâr etmek değildir. Açıklama olasılık gösterir; değişmez kader ilan etmez.

Bir işaretin anlamlı olmasını sağlayan yokluk, tekrar ve fark koşullarını bulun. Arkhe-yazı biyolojik veya tarihsel ilk harf değil, işaretin işaret olma koşuludur. Görev tek doğruyu ezberlemek değil, yanlış kurulmuş soruyu fark etmektir.

Saussure yazıyı neden dışarıda tutar?

Saussure dilbilimin gerçek nesnesini konuşma sistemi sayar ve yazının sesi yanlış temsil ederek onu bozabileceğinden korkar. Kavram, hazır cevap vermekten çok dikkatin yönünü değiştirir.

Bir kelimenin yazılışı telaffuzu etkileyince sözde ikincil kayıt canlı dili değiştirmiş olur. Bir ayrıntı değiştiğinde sonucun da değişmesi, kaderden değil ilişkiden söz edildiğini gösterir.

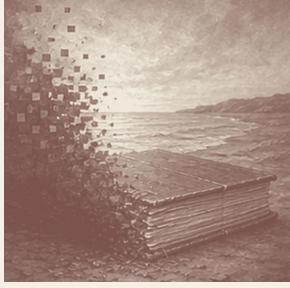
Yazı dış parazit diye atılır, fakat dilbilim kendi nesnesini tanımak ve öğretmek için yazılı ayırım ve örneklerle dayanır. Burada önemli olan adımları sırayla izlemek ve hiçbirini doğal kabul etmemektir.

Saussure'ün ses sistemi çözümlemesi değersiz değildir; metnindeki hiyerarşik gerilim araştırılır. Kitabın dönemi ve seçtiği örnekler hesaba katılmadan kavram kolayca dogmaya dönüşür.

Bir kurumun önemsiz dediği aracın gerçekte ana düzeni kurmak için ne kadar kullanıldığını sorun. Saussure yazının konuşmayı etkilediğini kabul ettiği anda dış parazitin sistem içinde etkin olduğu görülür. Dijital araç değişse bile güven, korku, itibar ve güç ilişkileri yeni biçimde sürebilir.

OKUMA EŞİĞİ 1 / 3

İlk bağlantılar artık görünür

GERİDE KALAN DÖRT DURAK

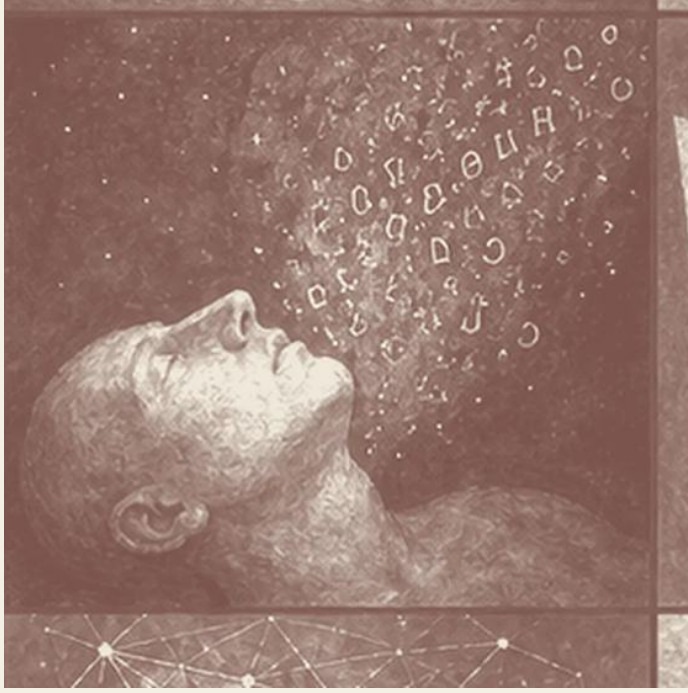
- Kitabın sonu, yazının başlangıcı
- Logosmerkezcilik ve mevcudiyet
- Yazı harften daha geniştir
- Saussure yazıyı neden dışarıda tutar?

SIRADAKİ DÖRT DURAK

- Dışarısı içeridedir
- İz ve différance
- Gramatoloji olumlu bilim olabilir mi?
- Lévi-Strauss ve masum söz toplumu

Bağlantı sorusu: “Kitabın sonu, yazının başlangıcı” ile “Saussure yazıyı neden dışarıda tutar?” arasında hangi düşünce yolu kuruluyor? Bir sonraki durak olan “Dışarısı içeridedir” bu yolu nasıl değiştirebilir?

Dışarısı içeridedir

Yazı konuşmanın dış kopyası sayılırken konuşmanın tekrar, fark ve yokluk özelliklerini açığa çıkarır; dışlanan öge içeriğin koşulu olur. Bundan sonraki tartışma bu temel bağlantının ne kadar taşınabileceğini sınar.

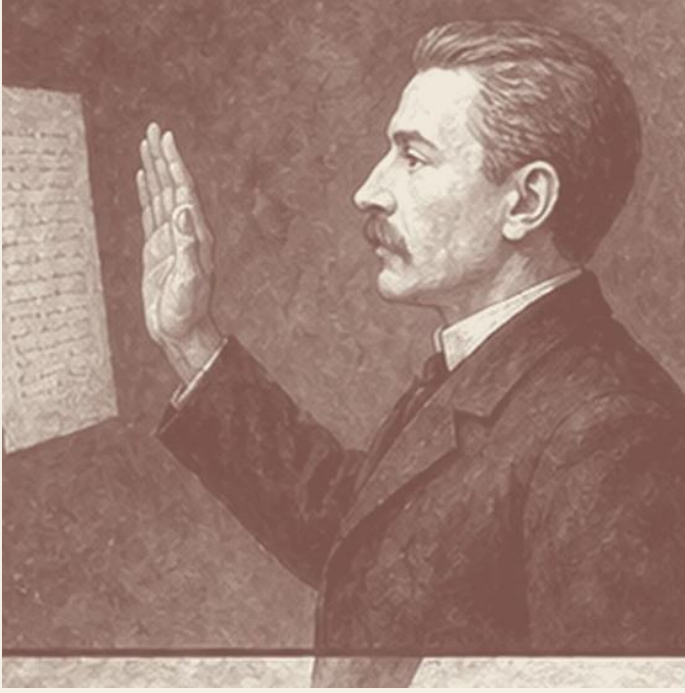
Yedek anahtar yalnız asıl anahtar kaybolunca gerekli sanılır, fakat yedek ihtiyacı asılın baştan kaybolabilir olduğunu gösterir. Örneğin gücü süslü olmasında değil, neden ile sonucu yan yana getirmesindedir.

Hiyerarşi bir terimi saf tutmak için ötekini dışlar; okuma bastırılmış bağımlılığı geri getirir. İlişki tek yönlü değildir; sonuç da kendisini doğuran koşulları değiştirebilir.

İki terim basitçe yer değiştirmez; yazıyı yeni mutlak köken yapmak aynı merkezi yapıyı tekrarlar. Kanıt, yorum ve değer yargısını ayrı tutmak burada özellikle önemlidir.

Bir karşıtlıkta aşağı terimin üst terimin tanımı için hangi işi yaptığını gösterin. Menteşe dış ile içi ayırırken aynı zamanda birbirine bağlayan kırılma çizgisidir. Başka türlü olsaydı ne değiştirdi sorusu fikri gerçek bir olayda sınar.

İz ve différance

İşaret kendi başına olumlu öz taşımaz; başka işaretlerden farkı ve geçmiş-gelecek kullanımların iziyle geçici anlam kazanır. Bu ayırım kitabın geri kalanında izlenecek yolu açar.

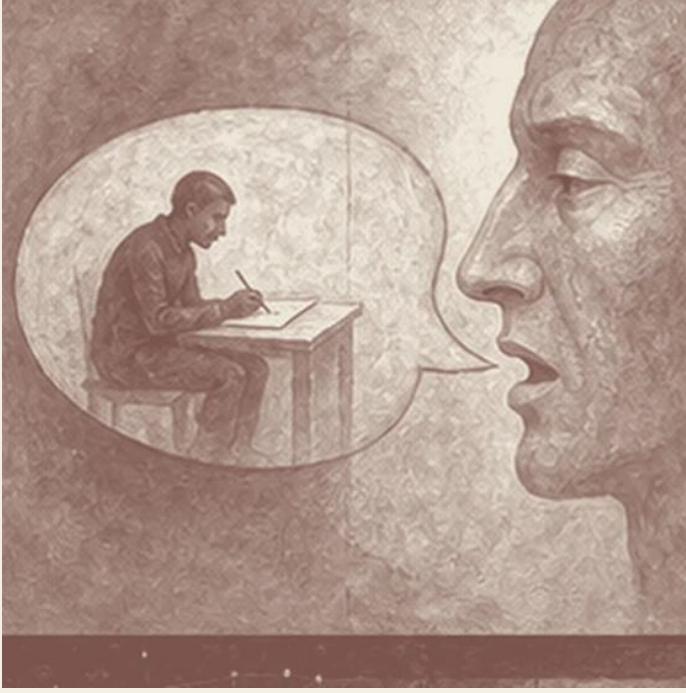
'Ev' sözcüğü yuva, dışarısı, oda ve aile gibi sözcüklerle fark ağı içinde anlaşılır; tek başına saf resim vermez. Aynı olayı başka kişinin gözünden görmek görünmeyen maliyeti açığa çıkarabilir.

Différance hem farklılaştırır hem son anlamı erteler; iz, olmayan ötekinin işaret içindeki etkisidir. Kavram ancak bu ara hareketler açıkça görüldüğünde gerçek bir düşünme aracına dönüşür.

Anlam sürekli erteleniyor diye iletişim imkânsız değildir; bağlam pratik kararlılık sağlar. Kavram bazı olaylarda merkezde, bazılarında yalnız yardımcı etkindir.

Bir anahtar kelimenin metin boyunca hangi karşı kelimeler ve ertelenmiş açıklamalarla kurulduğunu izleyin. Différance Fransızcada différence ile aynı duyulur; yazıdaki sessiz harf ses üstünlüğünü küçük biçimde bozar. Bir haftalık küçük gözlem, büyük iddianın gündelik karşılığını gösterebilir.

Gramatoloji olumlu bilim olabilir mi?

Yazının genel bilimini kurma arzusu, bilim ve insan kavramlarının da logosmerkezci tarih içinden gelmesi nedeniyle kendi sınırını taşır. Böylece soyut kavram, gözlenebilir bir ilişkiye dönüşür.

Yeni ölçüm cetveli eskisinin bütün birimlerini reddettiğini söyler ama boyunu yine eski atölyede üretilmiş araçla sınar. Bu küçük olay büyük haritanın neresine bakmamız gerektiğini gösteren bir işarettir.

Gramatoloji mevcut kavramları silmeden üzerini çizerek ve dönüştürerek çalışmak zorundadır. Açıklamanın sınanacağı yer, varsayılan halkanın gerçekten çalışıp çalışmadığıdır.

Bu güçlük araştırmayı anlamsız kılmaz; yöntem kendi araçlarının tarihine hesap verir. Yazarın dışarıda bıraktığı deneyimler kavramın sınırını görmek için dinlenmelidir.

Yeni kuramın eleştirdiği eski dilden aldığı sözcükleri ve bunları nasıl değiştirdiğini açıklayın. Üzeri çizili kavram hem gerekli hem yetersiz olarak kullanılmaya devam eder. Bugüne taşımak geçmiş kopyalamak değil, aynı mekanizmayı yeni koşullarda aramaktır.

Lévi-Strauss ve masum söz toplumu

Lévi-Strauss yazısız Nambikwara toplumunu doğal ve masum söz yakınlığıyla betimler; Derrida şiddet ve farkın yazılı harften önce de bulunduğunu gösterir. Yazarın temel hamlesi tam olarak bu görünmeyen bağı açığa çıkarmaktır.

İnsanlar isim, akrabalık ve yasaklarla birbirini ayırır; kâğıt olmasa da bu farklar hafızada ve bedende iz bırakır. Sahneyi yavaşlatınca tek karar sandığımız şeyin öncesindeki etkiler belirginleşir.

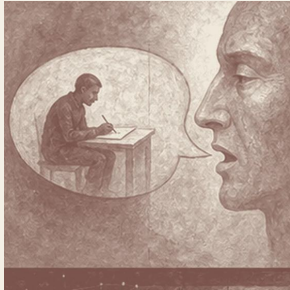
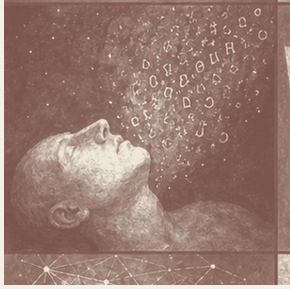
Sınıflama ve yasak geniş yazının işlevini görür; saf, şiddetsiz, kendi kendine hazır söz toplumu düşüncesi çöker. Bu süreç görünür olunca kişisel tercih ile yapısal baskı birbirinden ayrılabilir.

Bu eleştiri sömürge yazısının yönetim ve sömürdeki gerçek özel rolünü küçültmez. Eleştirinin hedefi çoğu zaman soru değil, cevabın gereğinden fazla büyütülmesidir.

Teknolojisiz toplumu masum veya eksik ilan etmeden kendi işaret ve güç düzenini araştırın. Saf söz toplumu özlemi modern yazı toplumunun suçunu başkasına yansıtan etnosantrik ayna olabilir. Karar öncesinde seçeneği olmayan kişiyi hesaba katmak tartışmayı dürüstleştirir.

OKUMA EŞİĞİ 2 / 3

Ayrıntılardan büyük resme

GERİDE KALAN DÖRT DURAK

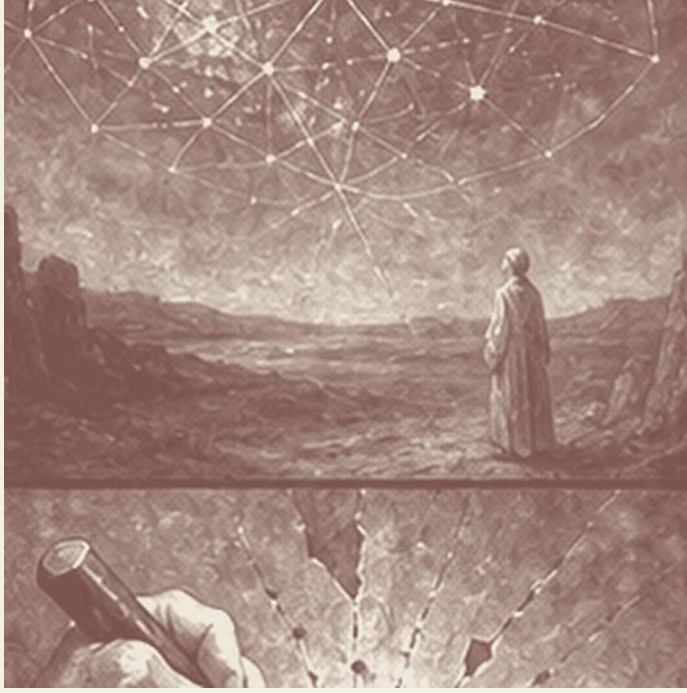
- Dışarısı içeridedir
- İz ve différence
- Gramatoloji olumlu bilim olabilir mi?
- Lévi-Strauss ve masum söz toplumu

SIRADAKİ DÖRT DURAK

- Özel adların savaşı
- Yazı ve sömürü ilişkisi
- Tehlikeli ek
- Doğa kendini tamamlamak için eğitime ihtiyaç duyar

Bağlantı sorusu: “Dışarısı içeridedir” ile “Lévi-Strauss ve masum söz toplumu” arasında hangi düşünce yolu kuruluyor? Bir sonraki durak olan “Özel adların savaşı” bu yolu nasıl değiştirebilir?

Özel adların savaşı

Lévi-Strauss'un özel adların açıklanması sahnesi, adın kişiye doğalca ait özel öz değil toplumsal fark ve yasa içinde çalışan işaret olduğunu gösterir. Bu nokta atlanırsa fikir kolayca yanlış bir slogana dönüşür.

Bir çocuğun gizli adını söylemek hem onu tanır hem topluluk kuralını ihlal ederek güç kullanır. Gündelik ayrıntı, soyut düşüncenin hayata değdiği noktayı görünür kılar.

Ad tekiliği korur görünürken tekrar edilebilir dil ögesidir; yasak, sınıflama ve ilişki ağını taşır. Mekanizma aynı sonucu her yerde garanti etmez; bağlam onun gücünü artırır ya da azaltır.

Kişinin adını dil yapısına indirgemek adın duygusal ve hukuki önemini ortadan kaldırmaz. Geçmiş bugünün kopyası saymak kadar aralarında bağ yokmuş gibi davranmak da yanlıştır.

Bir kimlik işaretinin hem kişiye aidiyet hem kurumun sınıflama aracı olarak nasıl çalıştığını görün. Özel ad en özel görünen işaretin bile başkalarınca tekrarlanabilir toplumsal kod olduğunu gösterir. Bu soru, kitabın düşüncesini günlük bir alışkanlığa dönüştürebilir.

Yazı ve sömürü ilişkisi

Lévi-Strauss yazıyı yönetim ve sömürüyle bağlar; Derrida bu tarihin önemli olduğunu kabul ederken şiddetin harften önceki toplumsal farklarda da bulunduğunu söyler. Mesele tek neden bulmak değil, sonucu üreten düzeni görebilmektir.

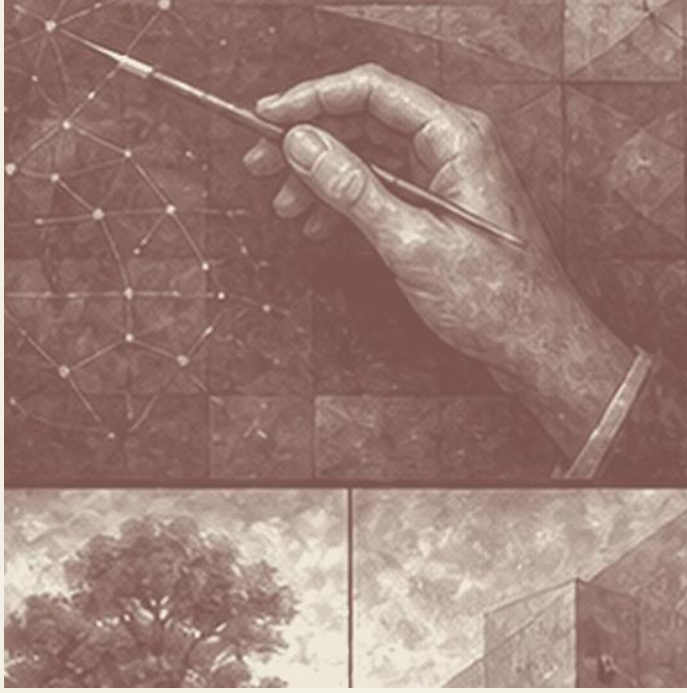
Sömürge memuru listeyle vergi toplar, fakat listeyi mümkün kılan hiyerarşi ve adlandırma zaten toplumsal düzende vardır. Örnek kanıtın tamamı değildir; yine de iddianın nerede sinanacağını açık eder.

Yazılı kayıt gücü büyütür ve merkezileştirir; şiddetin tek kökeni değil belirli teknolojik biçimidir. Aradaki basamakları atlamak etkileyici fakat boş bir sonuca yol açabilir.

Geniş yazı kavramı somut arşiv, tapu ve kimlik belgesinin maddi gücünü belirsizleştirmemelidir. Sonraki araştırmalar ayrıntıyı değiştirse bile iyi soru yaşamaya devam edebilir.

Bir kayıt teknolojisinin önceden var olan eşitsizliği nasıl ölçekleyip kalıcılaştırdığını araştırın. Liste yönetimi güçlendirir, fakat listeden önce kimlerin sayılabilir kişi kabul edildiği sorusu vardır. Böyle bir gözlem kavramın açıklayıcı mı, yalnız etkileyici mi olduğunu gösterir.

Tehlikeli ek

Rousseau yazıyı canlı konuşmanın, mastürbasyonu doğal cinselliğin, eğitimi doğanın tehlikeli eki sayar; ek hem fazlalık hem eksikliği tamamlayan şeydir. Kavramın değeri, daha önce kopuk duran ayrıntıları aynı haritada buluşturmasındadır.

Baston sağlam yürüyüşe dış destek gibi görünür, fakat kullanılması yürüyüşte baştan bir kırılma bulundğunu açığa çıkarır. Aynı kişiler başka kurallar içinde farklı davranınca açıklamanın yeri değişir.

Ek kökenin tamlığını bozmaktan çok kökenin hiçbir zaman tek başına tam olmadığını gösterir. Bu hareketin kim tarafından başlatıldığı kadar kim tarafından sürdürüldüğü de önemlidir.

Her yardımcı araç kökeni sahte yapmaz; supplement mantığı kavramsal tamlik iddiasını sınar. Güçlü ton, belirsizlik ve bağlam payını ortadan kaldırmaz.

Bir yedek veya destek için 'sonradan eklendi' denirken hangi ilk eksikliği giderdiğini sorun. Supplement Fransızcada hem ekleme hem yerine geçme anlamını taşıyarak ikili işlevi tek kelimede toplar. Amaç düşünceyi insanlara etiket yapmak değil, görünmeyen koşulu fark etmektir.

Doğa kendini tamamlamak için eğitime ihtiyaç duyar

Rousseau çocuğun doğal iyiliğini korumak için çok dikkatli bir eğitim düzeni kurar; doğallık ancak yapay düzenlemeyle üretilebilir. Burada tanımdan çok, tanımın görmemizi sağladığı ilişki önemlidir.

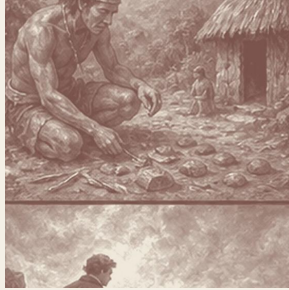
Öğretmen çocuğa özgürce keşfettiğini hissettirmek için ortamı önceden ayrıntıyla hazırlar. Bu olayın tersini düşünmek zorunlu olanla değişebilir olanı ayırmayı kolaylaştırır.

Doğa-kültür karşıtlığı eğitim pratiğinde iç içe geçer; saf başlangıç ek olmadan yaşayamaz. Süreç, büyük değişimin gündelik tekrarlarla nasıl kurulduğunu gösterir. Bu gerilim bütün eğitimin manipülasyon olduğu anlamına gelmez; özgürlüğün koşullarını görünür kılar. Bu uyarı kavramı reddetmez; doğru ölçüde kullanmayı sağlar.

Doğal tercih sandığınız bir seçeneğin kim tarafından nasıl hazırlanıp erişilebilir yapıldığını düşünün. Doğal eğitim paradoksu özgürlüğün tasarlanmış koşullar içinde üretildiğini gösterir. Kısa vadeli kazanç ile uzun vadeli maliyeti ayırmak bu merceği hayata geçirir.

OKUMA EŞİĞİ 3 / 3

Son sorulara yaklaşıırken

GERİDE KALAN DÖRT DURAK

- Özel adların savaşı
- Yazı ve sömürü ilişkisi
- Tehlikeli ek
- Doğa kendini tamamlamak için eğitime ihtiyaç duyar

SIRADAKİ DÖRT DURAK

- Merhamet ve öz-sevgi
- Dillerin kökeni ve ilk mecaz
- Ses, melodi ve aralık
- Kökende ek vardır

Bağlantı sorusu: “Özel adların savaşı” ile “Doğa kendini tamamlamak için eğitime ihtiyaç duyar” arasında hangi düşünce yolu kuruluyor? Bir sonraki durak olan “Merhamet ve öz-sevgi” bu yolu nasıl değiştirebilir?

Merhamet ve öz-sevgi

Rousseau doğal öz-sevgi ve merhameti toplumsal kıyasın bozduğu bencillikten ayırır; Derrida bu duyguların bile ötekine ilişkin temsil ve mesafe taşıdığını okur. Bu başlangıç bir hüküm değil, sonraki örnekleri sınayacak mercektir.

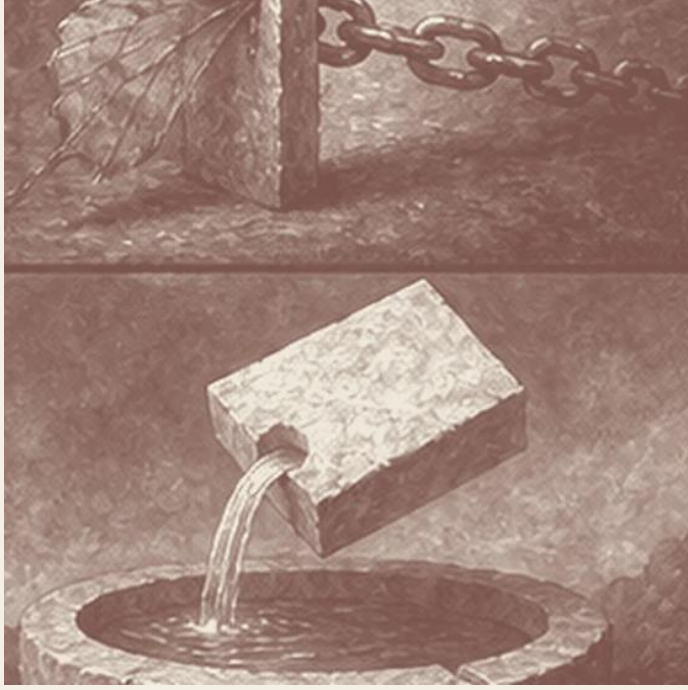
Başkasının acısına üzülme için onun yerini hayal ederiz; hem yakınlaşır hem kendi bedenimizden bakarız. İnsan yüzü eklendiğinde tartışmanın kimin hayatına dokunduğu anlaşılır.

Merhamet saf içgüdü ile kültürel yargı arasında eklemli bir ilişkidir; öteki imgesi benliğe girer. Bir halkanın maliyeti başka bir gruba aktarılıyorsa açıklama ona da bakmalıdır.

Duygunun aracılı olması samimiyetsiz olduğu anlamına gelmez. Bu sınır fikri zayıflatmaz; onu her kapıyı açtığı sanılan sahte anahtardan korur.

Empatinizi evrensel ilan etmeden hangi benzerlik ve hikâye sayesinde kurulduğunu görün. Merhamet başkasına yönelirken hayal ve karşılaştırma aracılığına ihtiyaç duyar. Kişiyi suçlamadan önce davranışı üreten koşulu değiştirmek daha öğretici olabilir.

Dillerin kökeni ve ilk mecaz

Rousseau ilk dilin ihtiyaçtan çok tutku ve mecazla doğduğunu söyler; Derrida kökenin zaten temsil ve fark içerdiğini gösterir. İlk bakışta küçük görünen ayırım, sorumluluğun yerini değiştirir.

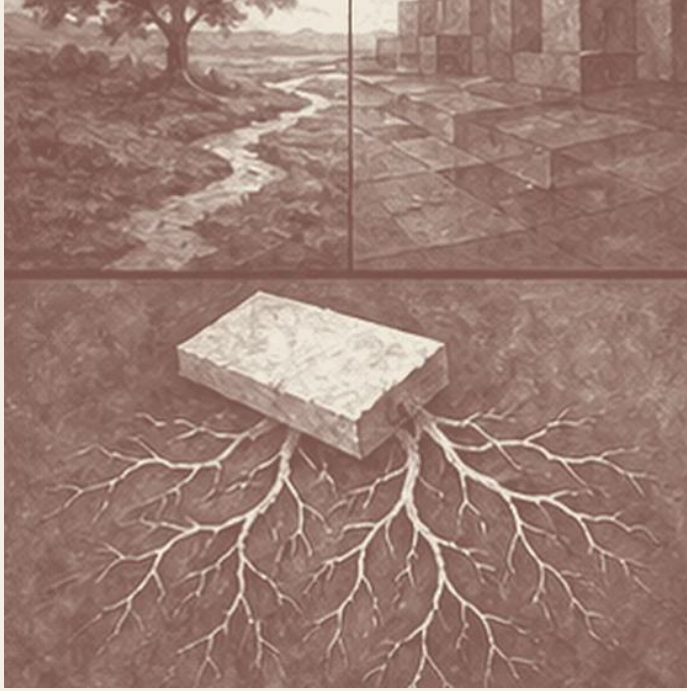
Korkmuş kişi uzaktaki yabancıyı 'dev' diye adlandırır, sonra yaklaşınca insan olduğunu söyler. Sahnedeki sonuç tek niyetten değil, küçük koşulların birleşmesinden doğar.

İlk adlandırma nesnenin çıplak kopyası değil duygulu benzetmedir; düz anlam sonradan kurulur. Bu bağlantı geçmişteki örneği bugüne birebir kopyalamadan karşılaştırma imkânı verir.

Bu felsefi köken sahnesi tarihsel dilbilimin ampirik başlangıç anlatısı değildir. Bir düzeni tarif etmek onu ahlaken onaylamak anlamına gelmez.

Bir 'gerçek anlam' iddiasında kelimenin eski mecaz ve duygusal izlerini araştırın. İlk sözün mecaz oluşu düz anlamın sonradan farklar içinde sabitlendiğini düşündürür. Hazır reçete yerine kararın gizli varsayımını açığa çıkarmak gerekir.

Ses, melodi ve aralık

Rousseau canlı melodiyi doğal ifade, armoni ve yazılı notayı soğuk hesap gibi karşılaştırır; fakat melodi de notalar arasındaki fark ve aralıkla oluşur. Bölüm böylece kişiyi suçlamadan önce koşulları incelemeyi önerir.

Tek uzatılmış ses duygu taşıyabilir ama melodi olmak için başka sese ve önceki notanın hafızasına ihtiyaç duyar. Büyük kelimelerin gerisindeki basit hareket burada açıkça görülür.

Canlı ses kendi içinde boşluk, zaman ve tekrar taşır; yazıya yüklenen ayrılık baştan sesteki eklemlenmedir. Mekanizmayı tersine çevirmek, fikrin karşı örnek karşısındaki dayanıklılığını gösterir.

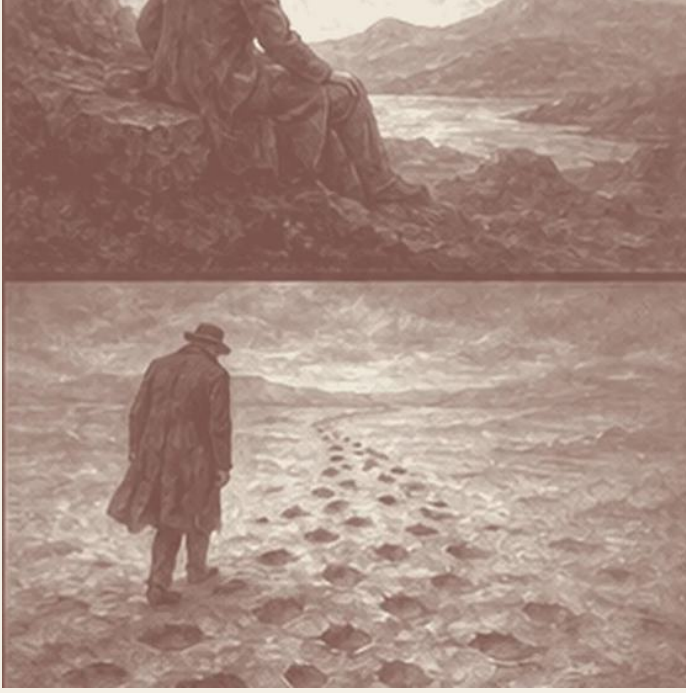
Müziğin bedensel etkisi bu yapısal çözümlemeye tükenmez. Karşı örnek iddiayı yok etmekten çok hangi koşulda geçerli olduğunu gösterir.

Bir doğrudan deneyimin kendi içinde hangi sıra, boşluk ve hafıza aracına dayandığını görün. Aralık olmasa melodi tek sese, fark olmasa işaret tanınmazlığa dönüşür. Geçmişteki sonucu değil, o sonucu doğuran soruyu bugünün araçları içinde sınamak gerekir.

SONUÇ · KAYNAK

17. DURAK

Kökende ek vardır

Kitabın son hareketi saf doğa, saf ses ve ilk mevcudiyet arayışının her defasında iz, tekrar ve supplemente dayandığını gösterir. İddia her şeyi açıklamaz; fakat doğru soruyu kurmak için sağlam bir başlangıç verir.

Pınarın kaynağına yürürken tek nokta yerine toprağa sızan birçok su ve önceki yağmur döngüsü buluruz. Bu an, kitabın genel savını tek bir hayatın ölçeğinde sınımamıza izin verir.

Köken sonradan bozulmuş tamlık değil, farklılaşma ve eklemlenmenin zaten başladığı yapıdır. Bu zincirde hangi halka koparsa sonucun değişeceği ayrıca sorulmalıdır.

Köken araştırması tümüyle bırakılmaz; tek ve kendine yeterli başlangıç iddiası eleştirilir. Benzetme akılda kalıcıdır ama dünyanın tamamı değildir.

Bir kurumun 'özümüze dönelim' çağrısında hangi seçilmiş geçmişi, kayıt ve unutmayı kullandığını sorun. Kökeni çoğul izler içinde düşünmek geçmişi önemsizleştirmez, seçilmiş başlangıç mitini sınar. Kesin hüküm karşısında eksik kanıtı sormak acele genellemeyi durdurabilir.

SON DURAKLAR · SINIR

18. DURAK

Kitabın kolay yanlış anlaşılacağı yer

Gramatoloji 'harfli yazı konuşmadan tarihsel olarak önce gelir' demez. Yazı sözcüğünü genişleterek, her anlamda zaten bulunan fark, iz, tekrar ve yokluk koşullarını adlandırır.

Bebek konuşmayı yazmadan öğrenir; yine de sesleri ayırır, tekrar eder ve görünmeyen kişiyi işaretle çağırır. Arkhe-yazı bu yapısal işleyiştir, alfabe değildir.

Okur ses/yazı, doğa/kültür, asıl/ek karşıtlıklarında önce hiyerarşiyi, sonra aşağı terimin üst terim için yaptığı işi bulmalıdır.

SON DURAKLAR · TARTIŞMA**19. DURAK****Kitap hakkında süren tartışma**

Eser dilbilim, antropoloji, edebiyat ve felsefede logosmerkezcilik eleştirisinin kurucu metni oldu; supplement, iz ve différance kavramları geniş tartışma yarattı.

Eleştiriler 'yazı' kavramının aşırı genişleyip somut tarihsel farkları bulanıklaştırdığını, zor üslubun ölçütü sakladığını ve sömürgecilik gibi maddi güçlerin metinsel yapıya fazla yaklaştığını söyler.

Saussure ses sistemini bilimsel nesne olarak ayırır; Derrida dışladığı yazının bu nesneyi tanımlamak için geri döndüğünü gösterir. Eleştiri bilimi reddetmez, sınırını okur.

SON DURAKLAR · BUGÜN

20. DURAK

Bugüne taşınan üç soru

Hangi terim asıl sayılıyor? Ek neyi tamamlıyor? Aslın baştan eksik olduğunu hangi cümle ele veriyor?

Bugün 'yüz yüze daha gerçektir' dediğiniz bir iletişimi seçin ve onun da hangi kayıt, tekrar ve yanlış anlama ihtimaline dayandığını yazın.

Okur tutanağı yalnız konuşmanın ölü kopyası değil, konuşmanın unutulabilir ve tartışılabilir oluşunu baştan görünür kılan ek olarak görürse kitabın kapısını açar.

SON DURAKLAR · ÖZ**21. DURAK****Bir cümlede kitabın özü**

Anlam saf ses ve tam kökenden doğmaz; başka işaretlerin izi, tekrar edilebilirlik ve eksikliği açığa çıkaran ek sayesinde geçici olarak kurulur.

Akılda tutulacak son görüntü, kızıl-kahverengi bir ses dalgasının yazı izleri, menteşeler, ayak izleri ve kaynağa dönen supplement halkaları içinde genişlemesi.

Derrida bizi yazıyı konuşmanın altına koyan alışkanlığı tersine çevirmekle yetinmemeye, her ikisini mümkün kılan fark ve iz düzenini görmeye çağırır.

KAYNAKLAR VE KAPSAM

Neye dayandık, nerede durduk?

[1] Johns Hopkins University Press - Of Grammatology

[2] Stanford Encyclopedia of Philosophy - Jacques Derrida

TELİF VE SORUMLULUK NOTU

Bu çalışma eğitim ve araştırma amacıyla hazırlanmış özgün bir özet ve yorum rehberidir. Kitabın cümlelerini yeniden üretmez ve özgün eserin yerini tutmaz. Sağlık ve psikoloji başlıkları genel bilgi verir; tanı, tedavi veya kişiye özel profesyonel öneri değildir.

SON CÜMLE

Derrida bizi yazıyı konuşmanın altına koyan alışkanlığı tersine çevirmekle yetinmemeye, her ikisini mümkün kılan fark ve iz düzenini görmeye çağırır.